

Výsledky průzkumu mezi překladateli do češtiny 2012

Zpracoval: Mgr. Tomáš Mosler, MITI
tomas.mosler@centrum.cz
2013

Výsledky průzkumu nebo jejich část lze volně šířit
pod podmínkou uvedení autora a zdrojového odkazu
www.englishczechtranslator.com/blog/pruzkum2012

OBSAH

I. Úvod.....	2
II. Sociodemografické údaje	2
III. Překládané jazyky a obory	3
IV. Sazby a klienti.....	5
V. Technologie	9
VI. Profesní stránky, asociace.....	10
VII. Analýzy a korelace.....	11
a) Průměrná sazba a původ zakázek a plátcovství DPH.....	11
b) Vývoj příjmů v období 2007–12 a původ většiny zakázek	12
c) Typ zákazníka a průměrná sazba.....	12
d) Vzdělání, průměrné sazby a jejich změny v období 2007–12.....	13
e) Vzdělání a typ zákazníka.....	13
f) Délka praxe a průměrná sazba.....	14
g) Věk, průměrné sazby a jejich změny v období 2007–12	15
h) Aktuální sazby a jejich změna v období 2007–12.....	15
i) Změny příjmů a sazeb za překlad v období 2007–12	16
j) Změna objemu překládaných slov a úrovně příjmů v období 2008–09.....	16
k) Překládání dle typu zdroje příjmů (hlavní/vedlejší) a průměrná sazba.....	17
l) Zdrojový jazyk, standardní sazby za překlad a jejich změny v období 2007–12.....	17
VIII. Výběr z odpovědí na otázku týkající se technologií	18
a) Obecné komentáře	18
b) Výhoda pro agentury?	18
c) Hrozba? Přínos? Budou překladatelé nahrazeni stroji?.....	19
d) Kvalita strojového překladu	19
IX. Závěr.....	20

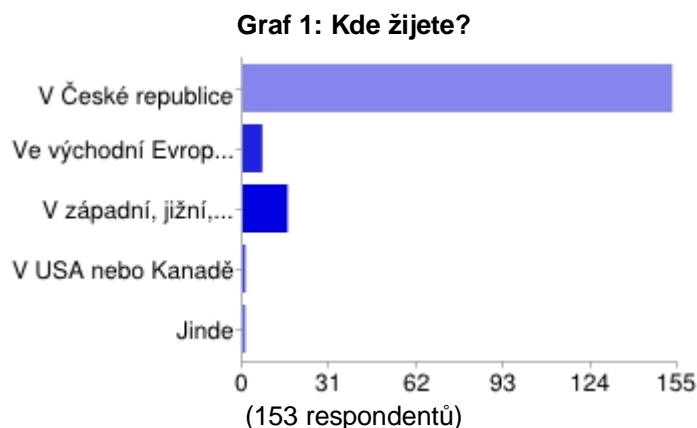
I. Úvod

Sběr odpovědí v rámci „Průzkumu mezi překladateli do češtiny 2012“ probíhal **od 14. 11. 2012 do 2. 1. 2013**. Internetový dotazník obsahoval 29 otázek (5 bylo povinných). Účastníci také mohli na závěr napsat komentář. Při oslovování respondentů byl využit především internetový kontakt (oznámení v diskusních skupinách a na webu Jednoty tlumočnicků a překladatelů, oslovení e-mailem) a také propagace během Jeronýmových dnů 2012. Dotazník vyplnilo 179 osob, jeden respondent ovšem v komentáři uvedl, že je Slovák a do češtiny nepřekládá, proto byly jeho odpovědi z celkových výsledků vyřazeny. To znamená, že **platné odpovědi byly získány od 178 překladatelů**. Získaná data v nezpracované podobě (včetně nepovinně zadávaných komentářů k dotazníku) jsou k dispozici v samostatném souboru.

U části dotazů byla vyžadována jedna možná odpověď z nabídky, někde bylo možné zvolit více možností najednou. U dvou otázek (rozvoj technologií pro překladatele a postřehy k dotazníku) mohl respondent napsat odpověď vlastními slovy. U několika nepovinných otázek (nejvyšší sazba, minimální sazba, sazba za editaci) bylo nutno v průběhu dotazování všechny dosavadní odpovědi na tyto otázky v zájmu objektivitě odstranit, protože u nich původně byla nedopatřením předem nastavena jedna z možných odpovědí a mohlo se stát, že ji respondent odeslal namísto odpovědi odpovídající jeho zkušenosti nebo odpovědi žádné, aniž si toho všiml. Tato skutečnost je uvedena u příslušných dotazů. Část otázek možná také byla nepřesně pochopena, o tom se též zmíním.

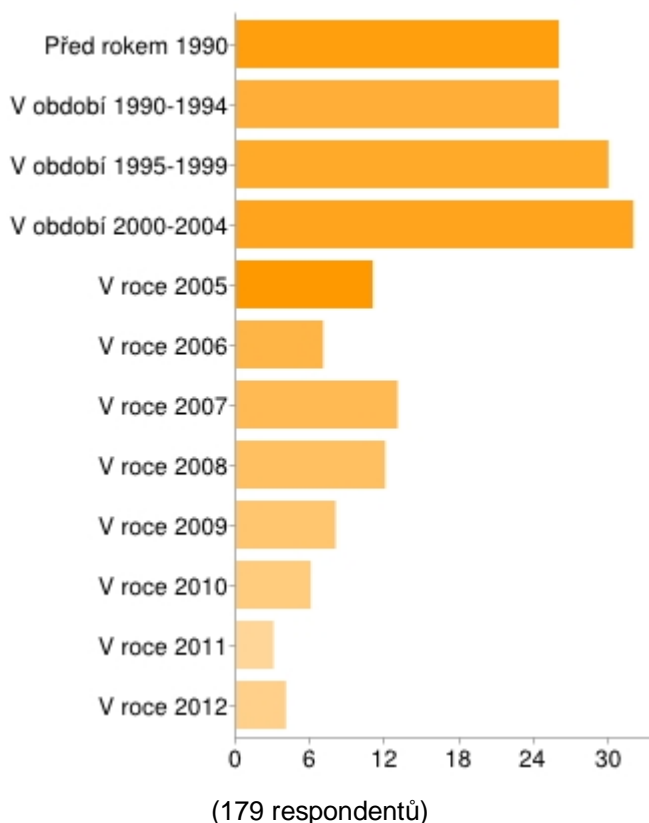
II. Sociodemografické údaje

Na otázku **Kde žijete?** (první povinná otázka) uvedlo 153 respondentů (86 %), že v České republice. 23x byly zastoupeny další evropské země, ve dvou jiných oblastech žije po jednom respondentovi.

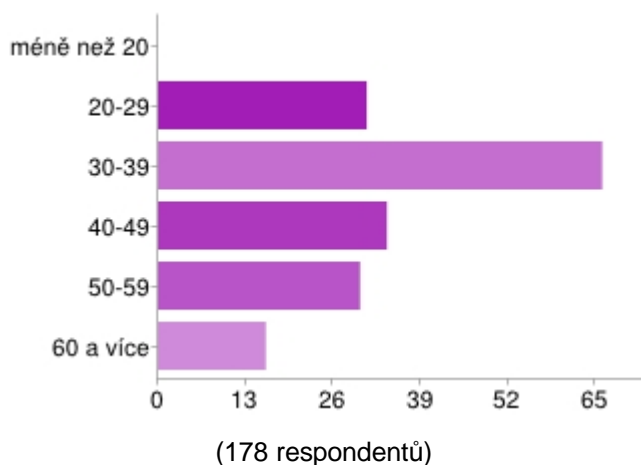

Dva následující grafy ukazují, **kdy se respondenti začali živit překládáním** (rovněž povinná otázka) **a kolik je jim let** (nepovinná otázka, ale neodpověděl pouze 1 respondent). 15 % respondentů překládá od doby před rokem 1990, 32 % začalo v období 1990–1999, 18 % v období 2000–2004, 28 % v období 2005–2009. 13 respondentů (celkem 7 %) zahájilo překladatelskou praxi v letech 2010–2012. **Z hlediska věkového složení** vedou třicátníci (66 respondentů / 37 %), dále s výrazným odstupem čtyřicátníci (34 / 19 %), dvacátníci (31 respondentů / 17 %) a padesátníci (30 / 17 %). 60 let a více je 16 respondentům (9 %).

Graf 2: Kdy jste se začal(a) živit překládáním?

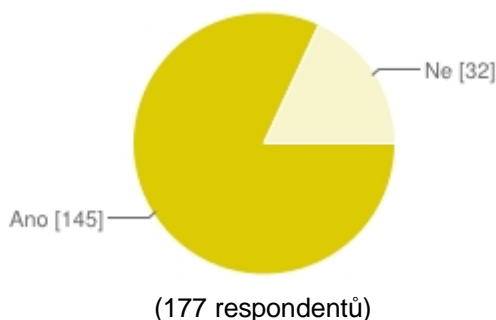

Graf 3: Kolik je vám let?

Další dvě otázky (obě nepovinné) se věnovaly **vzdělání překladatelů a jejich certifikaci** týkající se jimi překládaného jazyka. V oblasti vzdělání (odpověděli všichni respondenti) výrazně vede vysoká škola s titulem udělovaným po pěti/šesti letech studia (112 respondentů / 63 %). Z absolventů VŠ jsou rovněž zastoupeni bakaláři (25 / 14 %) a držitelé doktorátu (14 / 8 %). Celkem je tak mezi respondenty 85 % absolventů vysoké školy. 20 respondentů (11 %) má středoškolské vzdělání, 7 (4 %) dokončilo vyšší odbornou školu a 1 učiliště. Na dotaz, zda **má nějakou certifikaci či diplom týkající se jazyka, ze kterého překládá**, odpovědělo 145 respondentů kladně a 32 záporně (1 neodpověděl).

Graf 4: Máte nějakou certifikaci či diplom týkající se jazyka, ze kterého překládáte?

III. Překládané jazyky a obory

Tři otázky v dotazníku byly věnovány jazykům, ve kterých překladatelé pracují. První z nich (nepovinná) zjišťovala, **z jakých všech jazyků respondenti překládají** (součet tedy převyšuje 100 %). Na prvním místě se umístila angličtina, ze které překládá 127

respondentů (71 %). S větším odstupem následuje němčina (50 respondentů / 28 %), dále tři jazyky, ve kterých pracuje více než 20 respondentů – francouzština (29 / 16 %), slovenština (26 / 15 %) a ruština (24 / 13 %). Deset a více překladatelů ještě překládá z polštiny (18 / 10 %), španělštiny (14 / 8 %) a italštiny (10 / 6 %). Z méně častých jazyků lze zmínit zastoupení řečtiny, slovinštiny či chorvatštiny, zatímco například portugalština či maďarština chybí úplně.

Další (povinná) otázka zkoumala, **jaký je pro překladatele „první“ (případně jediný) jazyk**. Opět vede s velkým náskokem angličtina (98 respondentů / 55 %). Následuje němčina (23 / 13 %), francouzština (14 / 8 %) a španělština (9 / 5 %) s ruštinou (8 / 4 %) a polštinou (7 / 4 %). Zajímavé je srovnání zastoupení některých jazyků u obou otázek (všechny jazyky vs. první jazyk). Zatímco do slovenštiny překládá 26 respondentů, jako hlavní jazyk ji uvedli jen 2 překladatelé. U ruštiny činí rozdíl 16 respondentů (tedy dvě třetiny). Zhruba poloviční pokles lze vidět u němčiny, polštiny, francouzštiny a italštiny. Naopak výhradně na překlady z jednoho jazyka se zaměřují například všichni čtyři respondenti překládající z nizozemštiny.

Pro přehlednost jsou souhrny odpovědí na obě otázky uvedeny za sebou.

Tabulka 1: Z jakých jazyků do češtiny překládáte?

Z angličtiny	127	71 %	Z dánštiny	2	1 %
Z němčiny	50	28 %	Ze švédštiny	1	1 %
Z polštiny	18	10 %	Z norštiny	2	1 %
Z ruštiny	24	13 %	Z finštiny	1	1 %
Ze slovenštiny	26	15 %	Ze slovinštiny	3	2 %
Z francouzštiny	29	16 %	Z chorvatštiny	2	1 %
Ze španělštiny	14	8 %	Ze srbštiny	1	1 %
Z portugalštiny	0	0 %	Z bulharštiny	1	1 %
Z italštiny	10	6 %	Z rumunštiny	0	0 %
Z řečtiny	2	1 %	Z japonštiny	1	1 %
Z maďarštiny	0	0 %	Z čínštiny	1	1 %
Z ukrajinštiny	1	1 %	Z arabštiny	0	0 %
Z nizozemštiny	4	2 %	Ostatní	7	4 %

(178 respondentů, jazyky jsou řazeny dle pořadí v dotazníku; více možných odpovědí, součet je vyšší než 100 %)

Tabulka 2: Jazyk, ze kterého překládáte především/pouze?

Z angličtiny	98	55 %	Z dánštiny	1	1 %
Z němčiny	23	13 %	Ze švédštiny	0	1 %
Z polštiny	7	4 %	Z norštiny	1	1 %
Z ruštiny	8	4 %	Z finštiny	1	1 %
Ze slovenštiny	2	1 %	Ze slovinštiny	0	0 %
Z francouzštiny	14	8 %	Z chorvatštiny	1	1 %
Ze španělštiny	9	5 %	Ze srbštiny	0	0 %
Z portugalštiny	0	0 %	Z bulharštiny	0	0 %
Z italštiny	5	3 %	Z rumunštiny	0	0 %
Z řečtiny	1	1 %	Z japonštiny	1	1 %
Z maďarštiny	0	0 %	Z čínštiny	1	1 %
Z ukrajinštiny	0	0 %	Z arabštiny	0	0 %
Z nizozemštiny	4	2 %	Ostatní	1	1 %

(178 respondentů, jazyky jsou řazeny dle pořadí v dotazníku; jedna možná odpověď)

Poslední dotaz zaměřený na jazyky zjišťoval, **zda překladatelé překládají pouze do češtiny, nebo i z češtiny do cizího jazyka**. Ovšem je možné, že otázka, resp. vysvětlivka nebyla některými respondenty zcela přesně pochopena, takže výpovědní hodnotu výsledků je nutno brát s určitou rezervou. Pouze do češtiny překládá 41 respondentů (23 %). Obousměrně mezi češtinou a jedním cizím jazykem překládá 102 respondentů (57 %). Do stejného jazyka, jako je zdrojový (při překládání do češtiny), a navíc i do jiného jazyka překládá 27 respondentů (15 %). Do jiného jazyka, než jakým je zdrojový jazyk, překládá 8 respondentů (4 %). Popravdě řečeno výskyt odpovědí u posledních dvou možností potvrzuje mírné podezření autora dotazníku ohledně pochopení zadání – naznačovaný fakt, že by 19 % překladatelů překládalo do cizího jazyka, aniž by přitom překládalo z tohoto jazyka do češtiny (tedy v lehčím směru), se nezdá být úplně reálný.

Další povinná otázka se věnovala **překládaným oborům**. Respondenti byli vybídnuti, aby uvedli maximálně 3 hlavní obory, ale v řadě případů byl tento limit překročen. Nejvýrazněji je zastoupeno právo a smlouvy (87 respondentů), následuje marketing a obchod, podnikání a personalistika, více než 30 % jsou též zastoupeny informační technologie a strojírenství. Protože bylo možné uvést více odpovědí, součet je vyšší než 100 %.

Tabulka 3: V jakém oboru překládáte?

Strojírnoství (vč. automobilového průmyslu)	60	34 %
Informační technologie (vč. lokalizací)	63	35 %
Marketing (včetně oborů uvedených jinde), reklama, průzkum trhu	73	41 %
Finance, účetnictví, ekonomie	49	28 %
Obchod, podnikání, personalistika	70	39 %
Agenda EU	22	12 %
Právo, smlouvy	87	49 %
Lékařství, farmacie	38	21 %
Stavebnictví, architektura	27	15 %
Elektronika	25	14 %
Hudba, film, výtvarné umění	23	13 %
Chemie	12	7 %
Biologie, zoologie	10	6 %
Přeprava	13	7 %
Těžební průmysl	3	2 %
Sport	5	3 %
Cestování	21	12 %
Ostatní	29	16 %

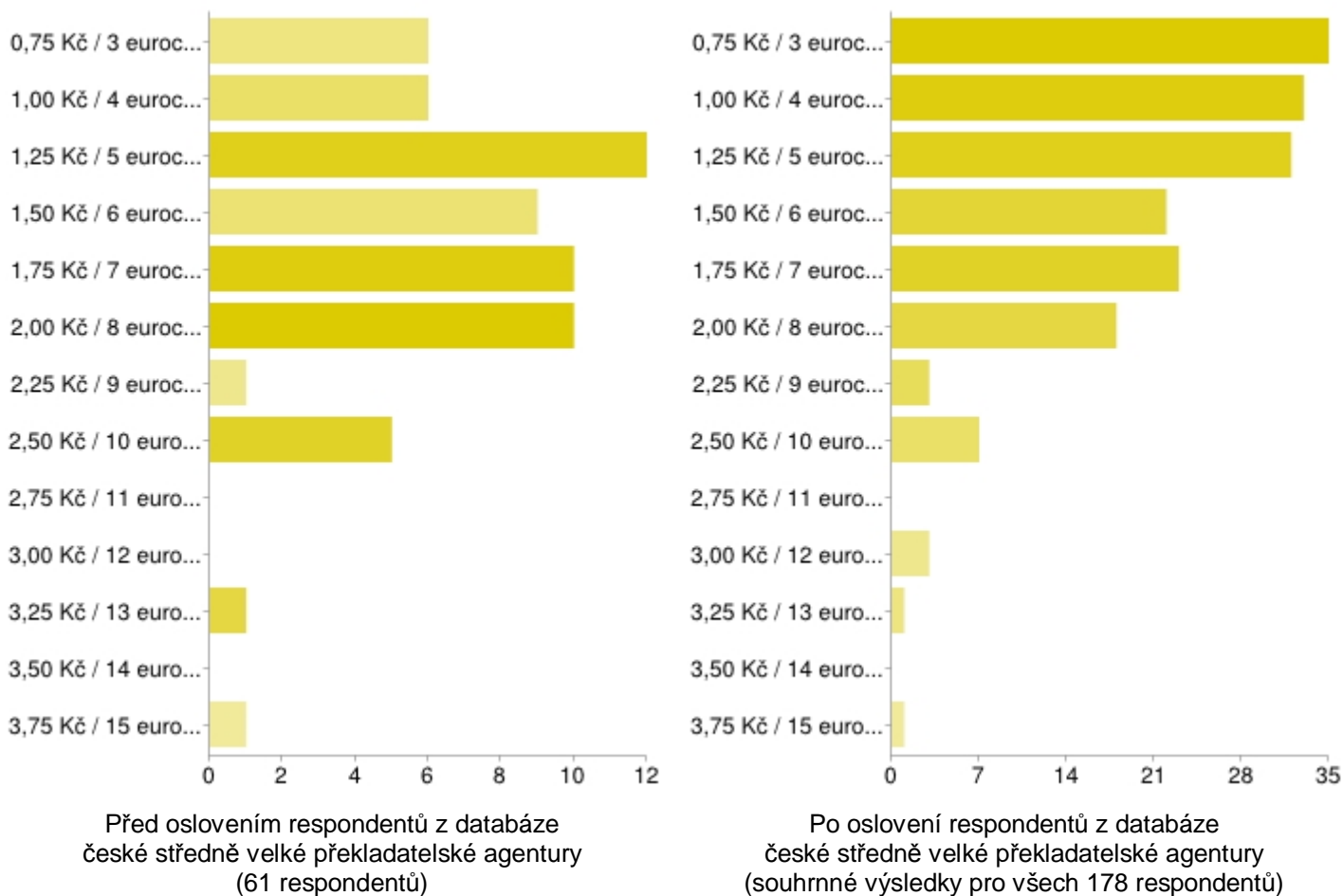
(178 respondentů; obory jsou řazeny dle pořadí v dotazníku; více možných odpovědí, součet je vyšší než 100 %)

IV. Sazby a klienti

Další okruh otázek byl zaměřen na sazby a zákazníky. Poslední povinnou otázkou v dotazníku byla **otázka zjišťující standardní sazbu za překlad do češtiny za slovo zdrojového textu**. Respondenti mohli vybírat z předem stanovených sazeb v rozpětí od „0,75 Kč nebo méně“ až „3,75 Kč a více“, v krocích po 0,25 Kč. **Za zmínku stojí rozdíly, které se v dotazníku projevily poté, co byla pozvánka do dotazníku rozeslána překladatelům z databáze jedné české překladatelské agentury**. Zatímco předtím (po přijetí prvních 61 odpovědí) byly celkem vyrovnaně zastoupeny sazby v rozmezí 1,25 Kč až 2 Kč, poté se nejčastějšími sazbami staly hodnoty v rozpětí 0,75 Kč až 1,25 Kč (tyto

pozdější výsledky samozřejmě rovněž zahrnují i respondenty odjinud, ale posun směrem k nižší sazbě je dobře patrný – viz grafy níže).

Graf 5 a 6: Jaká je vaše standardní sazba za překlad DO ČEŠTINY za slovo zdrojového textu?

Průměrná sazba pro všech 178 respondentů činí 1,40 Kč. Průměr pro 61 respondentů v levém grafu činí 1,63 Kč.

Tabulka 4: Jaká je vaše standardní sazba za překlad DO ČEŠTINY za slovo zdrojového textu?

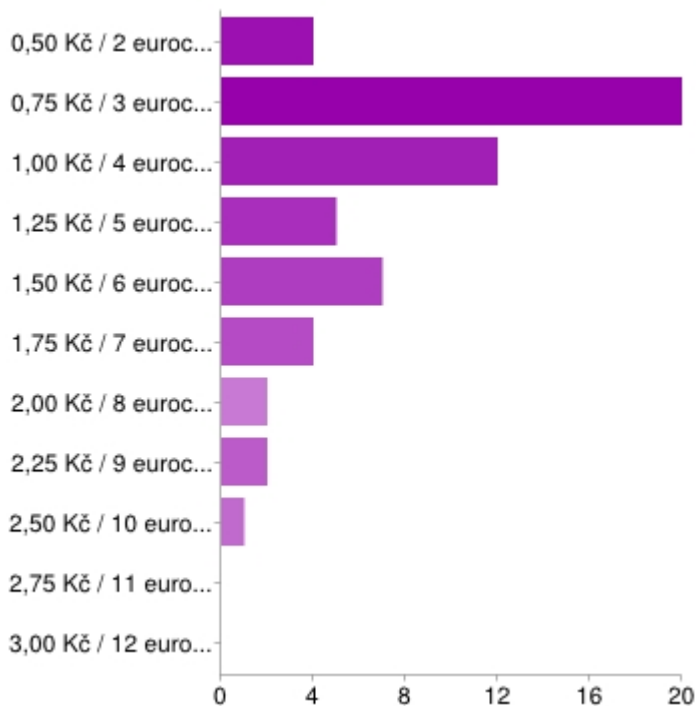
Standardní sazba za překlad	Počet respondentů	
0,75 Kč nebo méně	35	19 %
1,00 Kč	33	18 %
1,25 Kč	32	18 %
1,50 Kč	22	12 %
1,75 Kč	23	13 %
2,00 Kč	18	10 %
2,25 Kč	3	2 %
2,50 Kč	7	4 %
2,75 Kč	0	0 %
3,00 Kč	3	2 %
3,25 Kč	1	1 %
3,50 Kč	0	0 %
3,75 Kč a více	1	1 %

(178 respondentů)

Další zajímavé srovnání přináší **pohled na minimální sazby a na nejlepší dosažené sazby** (viz grafy níže). U obou těchto otázek bylo nutno z důvodu objektivity část odpovědí

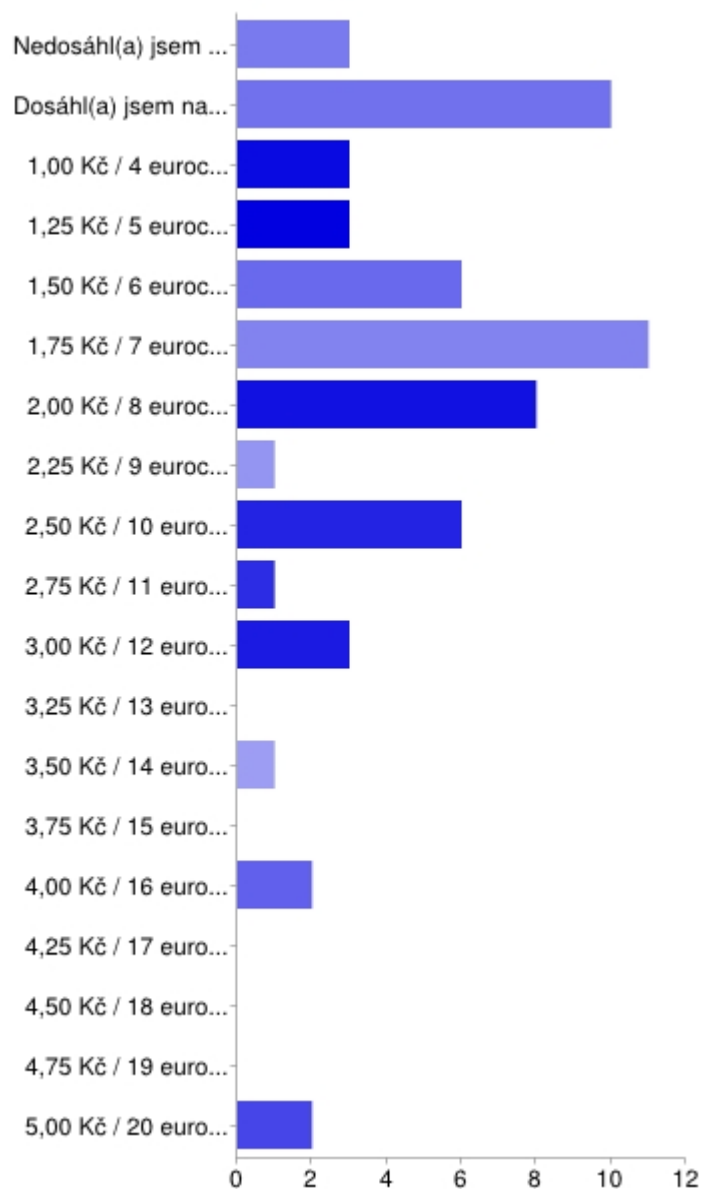
vyřadit, protože nedopatřením byla původně předem nastavena jedna z možných odpovědí, takže by z takto získaných odpovědí nebylo zřejmé, zda přednastavenou možnost respondent zvolil záměrně, nebo ji přehlédl a otázce vůbec nevěnoval pozornost (ostatní odpovědi, cíleně vybrané ve stejném časovém období, by ovlivnily celkový průměr). Proto je tedy celkový počet odpovědí nižší (60, respektive 57 – otázky nebyly povinné). Pro úplnost lze dodat, že pro obě otázky jsou uvedeny odpovědi pouze z doby po oslovení překladatelů z již výše zmíněné databáze překladatelské agentury. V tomto světle tedy **s ohledem na podobu grafů výše (standardní sazba) lze předpokládat, že v případě zahrnutí dalších (dřívějších) odpovědí by průměrné hodnoty pro oba druhy sazeb byly vyšší.**

Graf 7: Jaká je vaše minimální sazba za překlad do češtiny za slovo zdrojového textu?

(57 respondentů)

Graf 8: Jaké nejlepší sazby (vyšší než vaší standardní sazby) za překlad do češtiny se vám podařilo za uplynulý rok dosáhnout?

(60 respondentů)

65 % započítaných odpovědí uvádí jako **minimální sazbu za slovo** 1 Kč a méně. 21 % uvádí minimální sazbu 1,25 Kč nebo 1,50 Kč. Zbýlých 14 % pak jako minimální sazbu účtuje částku v rozmezí 1,75 Kč až 2,50 Kč.

Co se týká nejlepší sazby, 5 % respondentů uvádí, že nedosáhlo ani standardní sazby. Dalších 10 překladatelů (17 %) dosáhlo nanejvýš své standardní sazby. Rozmezí 1 Kč až 1,50 Kč je zastoupeno 20 %, 1,75 Kč až 2,25 Kč 33 %, 2,50 Kč až 3 Kč 17 %. Tři respondenti dosáhli sazby 3,50 nebo 4 Kč a žebříček uzavírají dva výskyty (3 %) sazby „5 Kč nebo více“. Za zajímavost stojí mírně nerovnoměrné rozložení hodnot, kdy sazby 2,50 Kč a 3 Kč jsou zastoupeny podstatně výrazněji než sazby 2,25 Kč a 2,75 Kč.

U otázky ohledně sazeb za editaci překladu (do češtiny) bylo rovněž nutné provést korekci kvůli potenciálně nesprávným odpovědím, takže je započítáno pouze 50 odpovědí (otázka nebyla povinná). 7 respondentů (8 %) uvedlo, že účtují maximálně 25 % sazby za překlad. 13 respondentů (26 %) účtuje 30–34 %, stejný počet pak požaduje platbu v rozmezí 35–49 %. Polovinu ceny za překlad účtuje 12 lidí (24 %), 4 respondenti (8 %) 51–70 % a jeden respondent účtuje více než 70 %.

Se sazbami souvisí i dotaz zaměřený na poskytování slev. Na otázku **Jste ochotni poskytnout při překládání slevu?** (bylo možné uvést více možností) odpověděla valná většina respondentů ze 175 kladně. 93 (53 %) jich uvedlo, že může poskytnout slevu při vyššímu objemu zakázky, 73 (42 %) při výskytu shod, 65 (37 %) při opakování menších zakázek téhož charakteru anebo pro téhož koncového klienta. 20 účastníků (11 %) odpovědělo, že je slevu ochotno poskytnout na začátku spolupráce s novým klientem, 9 (5 %) pak v případě, že odběratel naznačí, že jinak bude zadávat práci někomu jinému. „Ne“ odpovědělo 25 respondentů (14 %). Je ovšem nutno zmínit, že 2 lidé zároveň s možností „Ne“ vybrali i jednu z kladných variant (tedy že jsou ochotni slevu poskytnout).

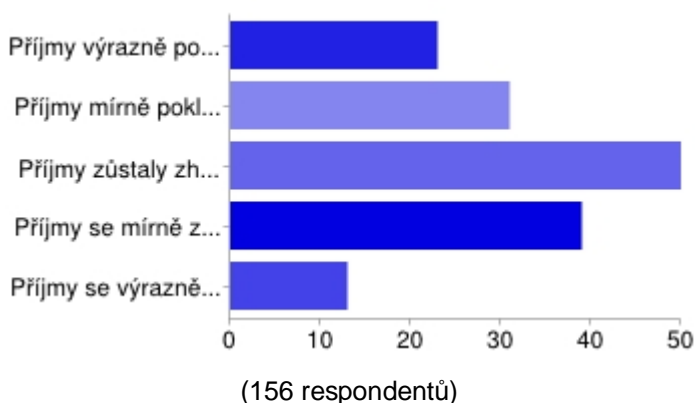
Co se týká **hlavních trhů**, 106 respondentů ze 177 (60 %) uvedlo, že trhem, z nichž pochází většina jejich zakázek, je Česká republika. Následuje západní (a severní a jižní) Evropa, USA a Kanada – 55 respondentů (31 %) – a východní Evropa (15 / 8 %); jeden respondent zvolil odpověď „jiná část světa“. U otázky **Jací odběratelé tvoří dohromady většinu vašich klientů?** bylo možné uvést více možností, takže součet je vyšší než 100 %. 87 respondentů (49 %) uvedlo české agentury, 81 (46 %) české koncové klienty, 67 (38 %) zahraniční agentury a 39 (22 %) zahraniční koncové klienty.

Poslední širší zkoumanou oblastí spadající do této části byly **změny v čase týkající se ročních příjmů**, počtu zakázek a základní sazby. (Tyto otázky nebyly povinné). Ze 156 respondentů 54 (35 %) uvedlo, že jejich **příjmy v roce 2009 oproti roku 2008** (cílem bylo srovnat poslední „předkrizový rok“ a první „krizový rok“) výrazně nebo mírně poklesly, u 50 (32 %) zůstaly zhruba stejné a u 52 (33 %) mírně nebo výrazně vzrostly.

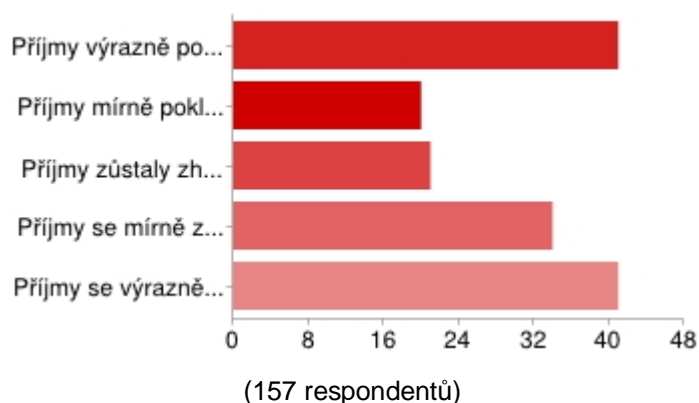
Aby bylo možné provést srovnání s delším časovým úsekem a více zohlednit situaci před a po „zlomovém“ roce 2009, byli respondenti rovněž dotázáni na **změny v příjmech mezi lety 2007 a 2012**. Ze 157 respondentů 61 (39 %) odpovědělo, že se příjmy výrazně nebo mírně snížily, v 21 případech (13 %) zůstaly zhruba stejné a v 75 případech (48 %) mírně nebo výrazně vzrostly. Výrazný pokles i výrazný nárůst uvedl shodný počet respondentů (41).

Na tomto místě je také vhodné zmínit komentáře v závěru dotazníku od několika respondentů. Jedna respondentka uvedla, že byla v roce 2007 na rodičovské dovolené a některé zakázky odmítala. Jeden respondent uvedl, že pokles příjmů v r. 2012 má i jiné důvody než krizi. Další respondent napsal, že pokles příjmů byl způsoben změnou hlavní činnosti.

Graf 9: Jak se změnila úroveň vašich příjmů v roce 2009 oproti roku 2008?

Graf 10: Jak se změnila úroveň vašich ročních příjmů v roce 2012 oproti roku 2007?

Co se týká **změny objemu překládaných slov a počtu zakázek 2008–9**, ze 149 respondentů jich 22 uvedlo výrazný pokles, 29 mírný pokles, 55 zhruba stejné množství, 29 mírný nárůst a 14 výrazný nárůst. Ohledně **změny základní sazby mezi lety 2007 a 2012** uvedlo 11 respondentů ze 156 (7 %) nárůst o zhruba 55 % a více (z toho 2 o 100 % a více), 28 (18 %) v rozmezí zhruba 25–54 %, 46 (29 %) v rozmezí zhruba 5–24 %, 62 (40 %) uvedlo, že zůstala zhruba stejná. Pokles v rozmezí zhruba 5–24 % uvedlo 6 respondentů (4 %), v rozmezí zhruba 25–44 % 3 respondenti (2 %).

Na závěr této tržně-ekonomické části ještě uvádím odpověď týkající se **plátcovství DPH** (r. 2012). Ze 159 respondentů (otázka byla adresována jen obyvatelům ČR) jich 102 odpovědělo, že plátcem DPH není, a 57 odpovědělo, že je. (Kladně ovšem odpověděli i dva účastníci, kteří uvedli, že nežijí v ČR, a záporně též několik lidí mimo ČR.)

V. Technologie

Tato část dotazníku se věnovala **používaným a známým instalovaným CAT nástrojům**, on-line nástrojům a zjišťování názoru na rozvoj technologií. Výsledky týkající se instalovaných CAT nástrojů shrnuje následující tabulka.

Tabulka 5: CAT nástroje

	Jaké off-line (instalované) CAT nástroje vlastníte (licenci k nim, i když třeba jen zprostředkované přes zadavatele)?		Jaké off-line (instalované) CAT nástroje znáte (nikoli pouze používáte)? (150 respondentů)	
SDL Trados 6, 6.5	7	1 %	50	33 %
SDL Trados 7	24	21 %	74	49 %
SDL Trados 8 (2007)	30	26 %	59	39 %
SDL Trados Studio 2009	38	32 %	71	47 %
SDL Trados Studio 2011	37	32 %	73	49 %
MemoQ 5	7	1 %	28	19 %
MemoQ 6	7	1 %	29	19 %
Déjà Vu	11	9 %	46	31 %
Across	23	20 %	41	27 %
Star Transit	19	16 %	72	48 %
Wordfast	34	29 %	89	59 %
Passolo	26	22 %	38	25 %

SDLX	27	23 %	52	35 %
Idiom	16	14 %	27	18 %
MetaTaxis	2	2 %	11	7 %
OmegaT	13	11 %	29	19 %
Jiný	10	9 %	11	7 %

(Vlevo 117 respondentů, vpravo 150 respondentů, řazeno dle pořadí v dotazníku; více možných odpovědí, součet je vyšší než 100 %)

Jako „jiné“ (doplnění nebylo povinné) byly uvedeny tyto nástroje: Alchemy Catalyst 10.0, Anaphraseus, Heartsome, Helium, HyperHub, IBM Translation Manager, LocStudio, MemSource, Poedit, Transit NXT, Translation Workspace, Transtool, Tstream Editor Studio.

Další nepovinná otázka se věnovala **zkušenostem s on-line CAT nástroji**. 38 respondentů uvedlo, že má zkušenosti s Google Translation Toolkit, ale zde si vzhledem k vysokému počtu hlasů dovoluji vyslovit pochybnost, zda skutečně všichni měli na mysli toto řešení, nikoli Google Translate / Překladač Google. 5 respondentů má zkušenosti s XTM, 2 s platformou Lingotek, 7 respondentů uvedlo „jiné“ nástroje, jmenovitě byl zmíněn SDL Translation Management System, MemSource a WordFast Anywhere.

Poslední otázka v této oblasti – **Jaký je váš názor na rozvoj technologií - překladové paměti, strojové překlady a podobně?** – umožňovala odpovědět volným textem. Komentář napsalo 97 respondentů, všechny jsou uvedeny v příloze na konci tohoto dotazníku.

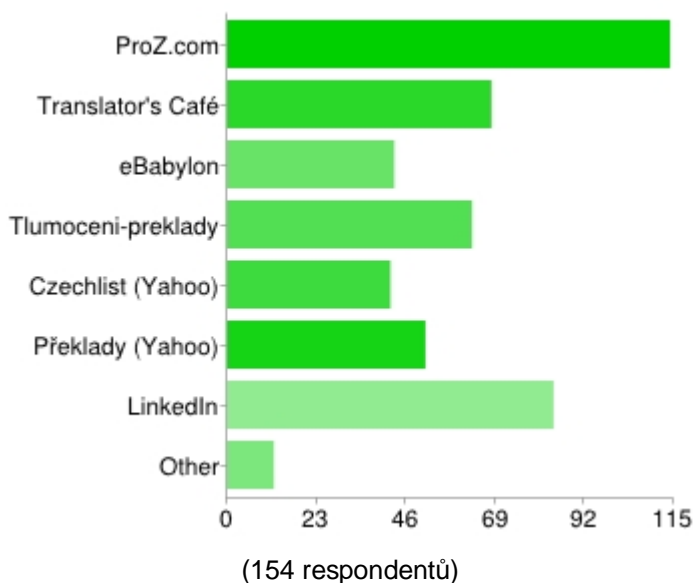
VI. Profesní stránky, asociace

Posledním zkoumaným okruhem (všechny otázky byly nepovinné) byly internetové stránky překladatelů, portály pro překladatele a překladatelské asociace. Na dotaz **Máte vlastní internetové stránky?** odpovědělo 60 respondentů kladně, z toho 44 má stránky s vlastní doménou a 16 bez vlastní domény. 115 respondentů uvedlo, že stránky nemá.

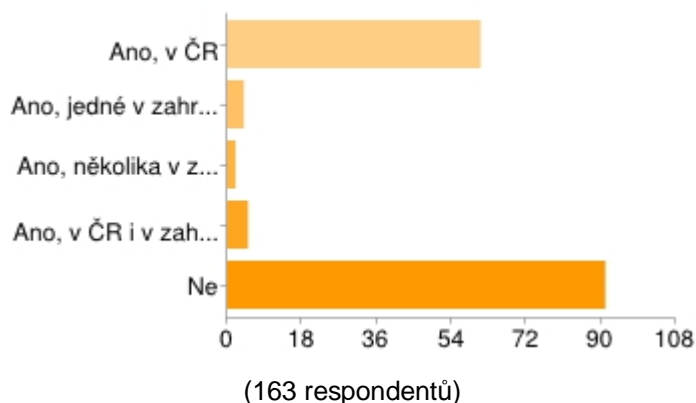
V případě dotazu ohledně **portálů, diskusních skupin a stránek pro překladatele** 114 respondentů uvedlo, že zná ProZ.com; 84 zná LinkedIn, 68 zná Translator's Café, 63 zná Tlumočení-překlady, 51 zná skupinu Překlady na YahooGroups, 42 zná skupinu Czechlist tamtéž. 12 respondentů odpovědělo „jiné“, jmenovitě zmíněno bylo BFT – polské fórum pro překladatele, CloL TransNet, Globtra, www.leo.org, www.linguee.de, JTP (Yahoo) – pouze pro členy, Okoun/překladatelství, TranslatorsBase, Xing.

Na otázku věnující se **členství v překladatelských asociacích** odpovědělo 61 respondentů, že je členem asociace v ČR; 4 jsou členy jedné asociace v zahraničí, 2 jsou členy několika asociací v zahraničí, 5 je členy asociací v ČR i v zahraničí. 91 respondentů uvedlo, že není členem žádné asociace.

Graf 11: Jaké portály, diskusní skupiny a stránky pro překladatele (a profesionály obecně) znáte?

Graf 12: Jste členem/členkou nějaké překladatelské asociace?

VII. Analýzy a korelace

Záměrem této části je prezentovat vzájemné vztahy (nebo jejich absenci) mezi dílčími zjištěnými daty, s důrazem na průměrné sazby za překlad a jejich vývoj v čase.

U průměrných sazeb je nutno mít na zřeteli, že nejnižší částka byla „0,75 Kč nebo méně“ a nejvyšší částka „3,75 Kč a více“. Průměrnou sazbou se vždy rozumí vypočítaná průměrná standardní sazba za překlad z cizího jazyka do češtiny (viz grafy 5 a 6 a tabulka 4 ve IV. části výše).

a) Průměrná sazba a původ zakázek a plátcovství DPH

Tabulka 6: Korelace trhů a průměrné standardní sazby za překlad

Původ většiny zakázek v r. 2012	Počet respondentů	Průměrná sazba
ČR	106 (59 %)	1,21 Kč
Západní (jižní, severní) Evropa, USA a Kanada	55 (31 %)	1,80 Kč
Východní Evropa	15 (8 %)	1,35 Kč
Jiná část světa	1 (1 %)	1,25 Kč
Trh neuveden	1 (1 %)	0,75 Kč

(178 respondentů; jsou zahrnuti pouze respondenti, kteří odpověděli jak na otázku ohledně hlavního trhu, tak na otázku ohledně vývoje ročních příjmů)

Tabulka 7: Korelace (ne)plátcovství DPH a průměrné standardní sazby za překlad

Plátce DPH	Počet respondentů	Průměrná sazba
Ano	57	1,68 Kč
Ne	102	1,27 Kč

(159 respondentů; zahrnuti i respondenti, kteří na otázku „Kde žijete?“ uvedli, že nežijí v ČR – u „Ano“ 2 respondenti, u „Ne“ 6 respondentů)

Z tabulky č. 6 vyplývá, že nejnižších sazeb je dosahováno na českém trhu, naopak s výrazným nárůstem vedou západní trhy. Tento rozdíl potvrzuje i tabulka s DPH, neboť plátcí v roce 2012 museli povinně být kromě překladatelů, kteří překročili příjmový limit 1 mil. Kč, také překladatelé, kteří dodávali překlady agenturám a přímým zákazníkům do

jiných zemí v Evropské unii. (Samozřejmě je možné, že část respondentů je dobrovolnými plátcí DPH, ale tuto skupinu nepovažují za příliš početnou.)

b) Vývoj příjmů v období 2007–12 a původ většiny zakázek

Tabulka 8: Korelace trhů a změn příjmů v období 2007–12

Příjmy v I. 2007–12	Z jakého trhu pochází většina vašich zakázek v letošním roce?			
	ČR	Východní Evropa	Západní (jižní, severní) Evropa, USA, Kanada	Jiná část světa
... výrazně poklesly	29	1	11	0
... mírně poklesly	15	1	4	0
... zůstaly zhruba stejné	14	0	7	0
... se mírně zvýšily	19	4	10	0
... se výrazně zvýšily	16	7	17	1

(156 respondentů)

I zde se, podobně jako u korelace a) výše, ukazuje určitá nevýhodnost orientace na český trh. Zatímco z překladatelů zaměřených na český trh zaznamenalo výrazný pokles příjmů téměř dvakrát více respondentů než těch, kteří zaznamenali výrazný nárůst příjmů, u překladatelů zaměřených na západní trh je poměr nárůstu a poklesu takřka zrcadlově obrácený. Zajímavé je, že nejlepší poměr ukazuje východoevropský trh.

c) Typ zákazníka a průměrná sazba

Tato analýza ukazuje, zda je výhodnější zaměřovat se na koncové klienty či agentury a jaké jsou v tomto směru rozdíly mezi českým a zahraničním trhem.

Tabulka 9: Korelace typu zákazníků a průměrné standardní sazby za překlad

Počet respondentů	Prům. sazba	Počet respondentů	Prům. sazba
<i>S koncovými klienty</i>		<i>Bez koncových klientů</i>	
102	1,42 Kč	76	1,37 Kč
<i>Mj. se zahraničními koncovými klienty (v tom někteří i s českými koncovými klienty)</i>		<i>Mj. s českými koncovými klienty (v tom někteří i se zahraničními koncovými klienty)</i>	
39	1,66 Kč	81	1,36 Kč
<i>Výlučně se zahraničními koncovými klienty</i>		<i>Výlučně s českými koncovými klienty</i>	
7	1,50 Kč	34	1,30 Kč
<i>Výlučně se zahraničními agenturami</i>		<i>Výlučně s českými agenturami</i>	
25	1,90 Kč	37	1,05 Kč

(údaje o počtech klientů jsou založeny na odpovědích na otázku „Jací odběratelé tvoří dohromady většinu vašich klientů?“, u níž mohli respondenti zvolit více možností najednou)

Poskytování služeb koncovým klientům samo o sobě nemá na výši sazby výrazný vliv. Situace se ale mění v závislosti na původu odběratelů, kdy zahraniční klienti a především (což považují za poněkud překvapivé) zahraniční agentury znamenají v průměru vyšší sazbu než čeští klienti a agentury. Za zajímavost stojí, že zahraniční koncoví klienti v průměru platí o zhruba 21 % méně než zahraniční agentury, zatímco čeští koncoví klienti platí v průměru o přibližně 24 % více než české agentury.

d) Vzdělání, průměrné sazby a jejich změny v období 2007–12

Cílem tohoto srovnání je informace, zda si překladatelé s vyšším vzděláním účtují vyšší sazby a zda se jejich sazby zvyšovaly v letech 2007–2012 výrazněji než v případě překladatelů s nižším vzděláním.

Tabulka 10: Korelace vzdělání, standardních sazeb za překlad a jejich změn v období 2007–12

Nejvyšší dosažené (ukončené) vzdělání	Respondentů s daným vzděláním / s uvedením změny sazby	Průměrná standardní sazba	Sazba v I. 2007–12				
			... se snížila o 45 % a více	... se snížila o 5–44 %	zůstala zhruba stejná	... se zvýšila o 5–44 %	... se zvýšila o 45 % a více
Učiliště	1 / 1	2,00 Kč	0	0	0	0	1
Střední škola	20 / 19	1,38 Kč	0	2 (10 %)	3 (16 %)	10 (53 %)	4 (21 %)
Vyšší odborná škola	7 / 7	1,21 Kč	0	1 (14 %)	2 (29 %)	3 (43 %)	1 (14 %)
Vysoká škola – bakalář	25 / 19	1,37 Kč	0	1 (5 %)	5 (26 %)	10 (53 %)	3 (16 %)
Vysoká škola – titul udělovaný po pěti/šesti letech	111 / 98	1,40 Kč	0	5 (5 %)	43 (44 %)	41 (42 %)	9 (9 %)
Vysoká škola – doktorát	14 / 12	1,50 Kč	0	0	9 (75 %)	3 (25 %)	0

(178 respondentů, sloupce se změnami sazeb – 156 respondentů; procenta se vztahují k celkovému počtu respondentů s daným vzděláním, kteří odpověděli na otázku ohledně změny sazby)

S výjimkou 14 respondentů s doktorským titulem se neprokázalo, že by vyšší vzdělání automaticky znamenalo i vyšší sazby. Středoškoláci dokonce dosahují výrazně vyšších sazeb než absolventi vyšších odborných škol a o jeden haléř vyšších sazeb než bakaláři; za vysokoškoláky zaostávají jejich sazby jen mírně.

Zajímavý je i pohled na vývoj sazeb. Ani jeden respondent s doktorským titulem sice na jednu stranu nezaznamenal pokles sazby, na druhou stranu jich velká většina (75 %) účtovala po pěti letech stejné sazby. Zde ovšem možná částečně hraje roli fakt, že jejich sazba je nejvyšší (pokud pomínu 1 vyučeného respondenta).

Možná ještě zajímavější je skutečnost, že ačkoli středoškoláci, bakaláři i „standardní“ vysokoškoláci mají průměrnou sazbu v rozmezí 1,37–1,40 Kč (to znamená, že mají prakticky stejně výhodnou nebo nevýhodnou pozici pro zvyšování sazeb), vysokoškoláci zvýšili sazby jen v 51 % případů, zatímco bakaláři v 69 % případů a středoškoláci dokonce v 74 % případů. V jistém smyslu by se možná skoro dalo říci, že úměrně vzdělání roste jak stabilita sazeb (v tom smyslu, že neklesají), tak neochota, nemožnost či nezáměr o jejich zvyšování.

e) Vzdělání a typ zákazníka

Toto porovnání se věnuje vztahu mezi vzděláním a typem zákazníků, kteří dohromady tvoří většinu klientů respondenta.

Tabulka 11: Korelace vzdělání a typu zákazníků

Nejvyšší dosažené (ukončené) vzdělání	Respondentů s daným vzděláním	Odběratel(é) tvořící dohromady většinu klientů respondenta			
		České agentury	Čeští koncoví klienti	Zahraniční agentury	Zahraniční koncoví klienti
Učiliště	1	0	0	1 (100 %)	0
Střední škola	20	7 (35 %)	10 (50 %)	5 (25 %)	6 (30 %)
Vyšší odborná škola	7	2 (29 %)	2 (29 %)	2 (29 %)	3 (43 %)
Vysoká škola – bakalář	25	10 (40 %)	8 (32 %)	12 (48 %)	7 (28 %)
Vysoká škola – titul udělovaný po pěti/šesti letech	111	59 (53 %)	55 (50 %)	42 (38 %)	22 (20 %)
Vysoká škola – doktorát	14	9 (64 %)	6 (43 %)	5 (36 %)	1 (7 %)

(178 respondentů; procenta se vztahují k celkovému počtu respondentů s daným vzděláním, kteří odpověděli na otázku ohledně typu zákazníků – respondenti mohli zadat více možností)

Ze zjištěných hodnot vyplývá – dle mého poněkud paradoxně – že u nejvyšších úrovní vzdělání se překladatelé v průměru zaměřují spíše na český trh. Samozřejmě i zastoupení zahraničních trhů je u vysokoškoláků významné, ale 58 % „standardních“ vysokoškoláků a dokonce pouze 43 % absolventů doktorského studia působících na zahraničních trzích (ať již výhradně nebo v kombinaci s českým trhem) je pro mě ve srovnání se 76 % bakalářů a 72 % absolventů VOŠ překvapením. Vzhledem k tomu, že – jak vyplývá z průzkumu – zahraniční trhy skýtají možnost vyšších sazeb, je otázka, co je důvodem tohoto rozdílu. Cítí se například respondenti z příslušných kategorií vzhledem k delší době studia více spjatí s domácím prostředím?

Pro kontrolu jsem provedl doplňkovou analýzu sazeb, abych ověřil, zda náhodou respondenti v těchto kategoriích nedosahují v případě, že k jejich odběratelům patří i čeští zákazníci, výrazně nadprůměrných příjmů. Tato hypotéza se nepotvrdila. Průměrná sazba u daných skupin vysokoškoláků, kteří mezi zákazníky uvedli (kromě případných dalších možností) české agentury nebo české koncové klienty, činí 1,19 Kč, zatímco u těch, kteří uvedli (kromě případných dalších možností) zahraniční agentury nebo koncové klienty, je průměrná sazba 1,67 Kč (viz také tabulka č. 9 výše).

Za zajímavé též považuji, že koncoví klienti nad agenturami (ať již z ČR nebo ze zahraničí) převažují jen u nižších typů vzdělání.

f) Délka praxe a průměrná sazba

Tabulka 12: Korelace praxe a standardních sazeb za překlad

Doba, kdy se respondent začal živit překládáním	Respondentů s praxí zahájenou v daném období	Průměrná standardní sazba
Před rokem 1990	26	1,48 Kč
V období 1990–1994	26	1,53 Kč
V období 1995–1999	30	1,58 Kč
V období 2000–2004	32	1,29 Kč
V období 2005–2007	31	1,40 Kč
V období 2008–2012	33	1,17 Kč

(178 respondentů)

Z porovnání vyplývá, že sazby „začátečníků“ jsou (vcelku logicky) nižší, ale postupně dosahují běžné až nadprůměrné úrovně.

g) Věk, průměrné sazby a jejich změny v období 2007–12

Tato část ukazuje, jak se mění sazby s věkem překladatele.

Tabulka 13: Korelace věku, standardních sazeb za překlad a jejich změn v období 2007–12

Věk	Respondentů v daném věku	Průměrná standardní sazba	Sazba v I. 2007–12				
			... se snížila o 45 % a více	... se snížila o 5–44 %	zůstala zhruba stejná	... se zvýšila o 5–44 %	... se zvýšila o 45 % a více
20–29	31	1,16 Kč	0	1	4	8	6
30–39	66	1,34 Kč	0	4	22	23	11
40–49	34	1,62 Kč	0	2	14	15	1
50–59	30	1,48 Kč	0	2	13	13	0
60 a více	16	1,44 Kč	0	0	9	7	0

(177 respondentů, sloupce se změnami sazeb – 155 respondentů)

Nejvyšších sazeb dosahují čtyřicátníci, „nejdravější“ jsou třicátníci – ale jak lze vidět, sazby zvyšují překladatelé v každém věku. A navíc pouze překladatelé v kategorii respondentů ve věku 60 let a více sazby nesnižují.

h) Aktuální sazby a jejich změna v období 2007–12

Cílem tohoto porovnání bylo zjistit, zda se sazby v čase zvyšují u skupin se všemi kategoriemi sazeb, nebo zda je nárůst výraznější u skupin s nižšími sazbami (tedy u skupin, kde by bylo možné předpokládat větší prostor pro růst). S cílem přispět k co největší objektivitě byli do porovnání zařazeni jen respondenti, kteří uvedli, že mají překládání jako jediný nebo hlavní zdroj příjmu; dále byl vynechán jeden respondent, který uvedl, že pracuje jako interní překladatel (dále jsou samozřejmě vynecháni respondenti, kteří neuvedli aktuální sazbu nebo její změnu).

Tabulka 14: Korelace změn standardních sazeb za překlad v období 2007–12 a současných sazeb

Sazba v I. 2007–12	Aktuální sazba v Kč									
	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	3,00	3,25
... se snížila o 45 % a více	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
... se snížila o 5–44 %	3	0	1	0	0	0	0	0	0	1
... zůstala zhruba stejná	7	10	9	6	4	2	0	0	0	0
... se zvýšila o 5–44 %	7	5	7	7	8	7	1	2	2	0
... se zvýšila o 45 % a více	1	3	1	3	1	1	1	2	1	0

(103 respondenti)

Jak vyplývá z tabulky, pokles sazeb se dotkl především nížepříjmových skupin. Jediný pokles u sazby nad 1,25 Kč je u sazby 3,25 Kč, ovšem protože tuto sazbu uvedl pouze jeden respondent zahrnutý do tohoto porovnání, je nutné brát údaj s rezervou. Zároveň se ukázalo, že prostor pro růst je v rozsahu 0,75–2,00 Kč v absolutních číslech mezi jednotlivými skupinami víceméně vyrovnaný, a skupiny 2,25–3,00 Kč dokonce udávají pouze růst sazeb. Průzkum tedy v této části nepotvrdil možnou domněnku, že sazby obvykle zvyšují jen překladatelé s nižšími sazbami.

i) Změny příjmů a sazeb za překlad v období 2007–12

Účelem tohoto srovnání je ukázat, nakolik změna sazeb souvisí (nebo nesouvisí) se změnou příjmů (a naopak).

Tabulka 15: Korelace změn příjmů a změn standardních sazeb za překlad v období 2007–12

Sazba v I. 2007–12	Příjmy v I. 2007–12				
	... výrazně poklesly	... mírně poklesly	... zůstaly zhruba stejné	... se mírně zvýšily	... se výrazně zvýšily
... se snížila o 45 % a více	0	0	0	0	0
... se snížila o 5–44 %	6	0	0	1	1
... zůstala zhruba stejná	19	12	11	10	8
... se zvýšila o 5–44 %	13	7	8	20	17
... se zvýšila o 45 % a více	1	0	2	1	13

(150 respondentů)

Výrazný pokles i výrazný růst příjmů zaznamenali aspoň v jednom případě respondenti ze všech skupin sazeb (pokud pomínu pokles sazby o 45 % a více, který neuvedl žádný respondent). Pokles příjmů při růstu sazeb zaznamenalo 21 respondentů, růst příjmů při zachování sazeb zaznamenalo 18 respondentů a růst příjmů při růstu sazeb zaznamenalo 41 respondentů. Růst příjmů při snížení sazeb zaznamenali 2 respondenti.

Celkově z porovnání třetího a čtvrtého řádku vyplývá, že je z hlediska příjmů výhodnější sazby zvyšovat než neměnit – případů negativního vývoje je méně a případů pozitivního vývoje výrazně více ve 4. řádku než ve 3. řádku. Samozřejmě je otázkou správná příčinná souvislost – tedy např. zda by respondenti s poklesem příjmů při růstu sazeb zaznamenali zachování nebo růst příjmů, pokud by sazby nezvyšovali, nebo zda by k poklesu příjmů došlo bez ohledu na sazbu, z důvodu nedostatku zakázek (jak lze vidět v tabulce, pokles příjmů zaznamenalo i 31 respondentů, kteří sazby nezvyšovali). Souvislosti mezi příjmy a zakázkami se věnuje i následující srovnání.

j) Změna objemu překládaných slov a úrovně příjmů v období 2008–09

Poznámka: Na rozdíl od srovnání h) výše je zde uvedena změna v období 2008–2009 (změna objemu slov mezi roky 2007–2012 nebyla v dotazníku zjišťována).

Tabulka 16: Korelace změn příjmů a objemu překládaných slov (počtu zakázek) v období 2008–9

Objem slov v I. 2008–9	Příjmy v I. 2008–9				
	... výrazně poklesly	... mírně poklesly	... zůstaly zhruba stejné	... se mírně zvýšily	... se výrazně zvýšily
... výrazně poklesl	20	2	0	0	0
... mírně poklesl	1	24	2	2	0
... zůstal zhruba stejný	2	4	41	7	1
... se mírně zvýšil	0	0	2	26	1
... se výrazně zvýšil	0	0	2	2	10

(149 respondentů, kteří odpověděli jak na otázku ohledně změny úrovně příjmů 2008–9, tak na otázku ohledně změny objemu překládaných slov v témže období)

U většiny respondentů se projevila předpokládaná přímá úměra mezi změnou objemu a příjmu. U části respondentů došlo k pozitivnímu vývoji – tedy alespoň v tom smyslu, že za stejné (nebo menší) množství práce bylo dosaženo vyšších (nebo stejných) příjmů. Ve

dvou případech došlo k nárůstu příjmů, ačkoli objem slov se snížil. Někteří respondenti uvedli negativní vývoj – za stejné (nebo mírně menší) množství práce bylo dosaženo menších (nebo výrazně menších) příjmů. K poklesu příjmů při nárůstu objemu nedošlo ani v jednom případě.

k) Překládání dle typu zdroje příjmů (hlavní/vedlejší) a průměrná sazba

Tabulka 17: Korelace významnosti překládání jako zdroje příjmů a standardních sazeb za překlad

Je překládání hlavním zdrojem příjmů?	Respondentů s danou kategorií příjmů	Průměrná standardní sazba
Ano – jediným	73	1,49 Kč
Ano – ne jediným, ale hlavním	47	1,38 Kč
Ne – asi tak napůl s jinou činností	25	1,37 Kč
Ne – vedlejším	32	1,22 Kč
Nyní vůbec nepřekládá	1	1,75 Kč

(178 respondentů)

Zde asi není zapotřebí obširný komentář – z tabulky je zřejmé, že čím výhradněji se člověk překládání věnuje, tím vyšší sazby dosahuje.

l) Zdrojový jazyk, standardní sazby za překlad a jejich změny v období 2007–12

Na závěr spíše něco pro zajímavost – v této části bylo vybráno pět nejčastějších zdrojových jazyků a porovnány příslušné sazby a jejich změny v letech 2007–2012.

Tabulka 18: Výběrová korelace zdrojového jazyka, standardních sazeb za překlad a jejich změn v období 2007–12

Překládá do češtiny pouze nebo především z	Respondentů s danou kombinací	Průměrná standardní sazba	Rozpětí sazeb	Sazba v l. 2007–12				
				... se snížila o 45 % a více	... se snížila o 5–44 %	... zůstala zhruba stejná	... se zvýšila o 5–44 %	... se zvýšila o 45 % a více
... angličtiny	98	1,38 Kč	0,75–3,00 Kč	0	5	32	35	13
... němčiny	23	1,28 Kč	0,75–2,50 Kč	0	0	7	10	3
... francouzštiny	14	1,25 Kč	0,75–2,00 Kč	0	1	8	3	1
... ruštiny	8	1,53 Kč	0,75–3,00 Kč	0	0	2	4	1
... polštiny	7	1,11 Kč	0,75–2,00 Kč	0	1	1	3	0

(150 respondentů, sloupce se změnami sazeb – 130 respondentů)

„Východní“ polština dopadla nejhůře (a to i z hlediska zvyšování sazeb), zatímco stejně tak „východní“ ruština nejlépe. Ale vzhledem k nerovnoměrnému početnímu zastoupení jednotlivých jazyků nejsou tyto výsledky dostatečně reprezentativní.

VIII. Výběr z odpovědí na otázku týkající se technologií

V této části jsou uvedeny vybrané odpovědi na otázku **Jaký je váš názor na rozvoj technologií – překladové paměti, strojové překlady a podobně?** (Rozšířené zadání: „Domníváte se, že tyto technologie představují pro profesi překladatelů hrozbu, přínos, nebo něco mezi tím? Prosím napište svůj postřeh vlastními slovy.“) Všechny odpovědi – komentář k tématu napsalo celkem 97 respondentů – jsou k dispozici v samostatném souboru s nezpracovanými daty. Ohledně budoucího vývoje a strojových překladů zazněly jak názory pesimistické, tak optimistické. CAT nástroje byly komentovány spíše v obecné rovině; konkrétní nástroje nebyly v negativním ani pozitivním smyslu příliš jmenovány, ale lze zmínit, že si dva překladatelé postěžovali na software Across.

a) Obecné komentáře

Dobrý sluha, špatný pán. Používám je k získání orientace v textech psaných v jazycích, kterým rozumím málo či vůbec (např. při studiu terminologie, pokud najdu relevantní text třeba v rumunštině). Jsou taktéž vynikající při překladu textů, které hodně citují ze směrnice EU (je to mnohem rychlejší než vyhledávání na Eurlexu). Za konkurenci je nepovažuji. Mé texty vyžadují buď kreativitu, nebo solidní orientaci v oboru (včetně žargonu). Opravovat automatický překlad pro mne není rentabilní (odhlédneme-li od toho, že by mne to asi ubíjelo) a myslím, že tyto nástroje již brzy narazí na strop svých možností, tj. nebudou se dále výrazně zlepšovat. Za pozitivum považuji, že tyto nástroje vytlačují z trhu tu nejhorší sortu překladatelů.

CAT nástroje vnímám jako velkou výhodu a přínos hlavně pro zadavatele (organizace projektů, počítání wordcountů, vytváření překl. pamětí). Od doby, co můj hlavní klient přešel výhradně na Trados, na svojí straně pozoruji zvýšení rychlosti (a objemů) a výrazné zhoršení kvality (co se týče všeobecné jazykové úrovně, prostředí softwaru prostě mění vztah k a vnímání textu jak celku). Jako hrozbu v oblasti uplatnění ale nov. technologie nevnímám.

b) Výhoda pro agentury?

Přínos pro práci překladatele, hrozbu pro sazby a spolupráci s agenturami. Objevuje se stále více požadavků na post-editing, tedy "revizi" textu přeloženého strojovým překladačem, s požadavkem na výrazně nižší cenu, než by byla za překlad, protože text už je přece "přeložený" a stačí ho jen upravit. Agentury používají CAT tools jen k tomu, aby spočítaly shody a fuzzy matches, které odmítají platit nebo požadují slevy.

V principu proti CAT nástrojům nemám výhrady (u vhodných typů zakázek), v praxi ale spíš ano. Překladatelské agentury je podle mých zkušeností využívají k neúměrnému navyšování objemu zakázek (svého obratu) na úkor kvality překladu (nástroje práci zrychlí, ale termíny se zkrátí dvojnásob a zároveň se sníží cena za práci - která navíc není vždy snazší). I proto upřednostňuji práci bez CAT nástrojů, pečlivost zpracování má u mě prioritu. Tlak na zpracování překladů s překladovou pamětí však stále narůstá, takže pro příští rok přece jen nákup nejspíš Tradosu zvažuji.

Je to výhodné jedině pro agentury, které tak mohou více dřít překladatele. Ničí to cit pro jazyk. Z překladatele se stává korektor - hlavně aby v odevzdaném textu nebyly chyby (ve smyslu detekce CAT nástroje)...

kdyby překladatelé nebyli poserové, kteří si před agenturami sednou na zadek a poslušně panáčkují, jak se jim řekne, byly by přínosem.

Výborná pomůcka pro texty určitého typu, s jistou dávkou rizika. O to větší pozornost vyžaduje. Nastavování výrazných slev agenturami založené na matchingu postrádá z části smysl - i 100% matching vyžaduje čas, pozornost, postřeh a často také úpravy.

c) Hrozba? Přínos? Budou překladatelé nahrazeni stroji?

Obávám se, že povolání překladatel zmizí a z překladatelů se stanou editoři strojových překladů. Tlumočníci budou existovat i nadále.

Hrozbu v tom nevidím, stroj nikdy nemůže nahradit člověka. Ale dá to práci přesvědčit zákazníka, aby je nepoužíval.

Strojové překlady budou mít své uplatnění v technických oborech, kde zákazníkovi tolik nejde o preciznost jazyka - pak se spíše uplatní korektoři. Vyšší odbornost však bude i nadále zadávána profesionálním překladatelům...

Strojovým překladem se necítím nijak ohrožen, speciálně v případě češtiny neočekávám brzy takovou úroveň strojových překladů, že by mohly práci překladatele nahradit. Pokud jde o nový druh práce - editaci strojových překladů - obecně se jim budu co nejvíce vyhýbat (ostatně jako korekturám obecně), protože očekávám, že zákazníci nebudou ochotni adekvátně zaplatit za pracnost.

Je to rozhodně hrozba. Málokomu záleží na kvalitě překladu a ve snaze ušetřit se spokojí se strojovým překladem, i když je příšerný.

Pokud jde o strojový překlad, nemám iluze, že by byli překladatelé nahrazeni stroji - existuje nějaké procento zakázek, kde se strojový překlad dá s většími či menšími úspěchy využít, ale u většiny zakázek by to vůbec nebylo efektivní. Pokud tedy mezi námi nebude mnoho takových, kteří by ochotně (a nejlépe za pár korun) editovali strojem pořízené "překlady". Já takové zakázky odmítám - efektivnější - a příjemnější - je pro mě text přeložit znovu. Pokud by se trend nějak vychýlil směrem k masovému používání strojových překladačů a lidí jako opravářů těchto "překladů" a překládáním jako takovým bych se už nedokázala uživit, pravděpodobně bych změnila povolání.

d) Kvalita strojového překladu

Překladové paměti urychlují práci, případně pomáhají udržet souvislou terminologii, pokud nás na projektu pracuje více. Zadavatelé (především agentury) to ale vědí, takže nám zaplatí méně. Strojové překlady (mám praktické zkušenosti jen s Google) jsou nepoužitelné. Zadavatelé to ale nevědí a platí často jen za editaci/korekturu, ačkoli se takový text musí většinou přeložit zgruntu znovu.

*I namol opilý překladatel překládá lépe než jakýkoli dosud používaný software, který zdržuje - nepomáhá a jediný výsledek je požadovaná sleva za údajně opakovaný text.
HRŮZA*

Neznám jiný strojový překlad, než ten na google. A ten je tedy příšerný.

IX. Závěr

Z průzkumu mimo jiné vyplynulo, že typický překladatel z cizího jazyka do češtiny překládá z angličtiny, průměrně účtuje 1,40 Kč za slovo zdrojového textu, je držitelem vysokoškolského titulu udělovaného po pěti nebo šesti letech studia, nejčastěji překládá právní a marketingové texty, je ochoten poskytnout při překládání slevu, zejména při vyšším objemu zakázky, většinu zakázek má z České republiky, je mu 30–39 let, jeho příjmy i sazby se mezi lety 2007 a 2012 mírně nebo výrazně zvýšily, není plátcem DPH, nejčastěji má nainstalovány některou z novějších verzí Tradosu a není členem žádné profesní asociace.

Dále se ukázalo, že nejvyšších sazeb dosahují překladatelé s odběrateli na západních trzích a ti, kteří se profesi věnují výhradně, že průměrná sazba středoškoláka je jen o 2 haléře nižší než sazba absolventa pětiletého nebo šestiletého studia na vysoké škole (a středoškoláci také v posledních 5 letech v porovnání s ostatními nejčastěji zvyšovali sazby), že zvýšení sazby o 5 až 44 % dosáhli v letech 2007–12 ve stejné míře překladatelé se současnou standardní sazbou na úrovni 0,75 Kč i překladatelé se sazbou 2 Kč a že respondenti se dvěma nejvyššími úrovněmi vzdělání mají zákazníky na zahraničních trzích relativně méně často než překladatelé s jiným typem vzdělání.

Pro případ potřeby dalších analýz na základě shromážděných dat jsou v samostatném souboru ve formátu Excel k dispozici „hrubá“ data. Prostřednictvím nepovinných komentářů bylo získáno několik zajímavých podnětů, které budou užitečné při případných budoucích průzkumech. (Týkaly se jak technické stránky průzkumu – například odstupňování sazeb, nastavení možností u některých otázek – tak návrhů nových otázek, jako jsou např. zkušenosti se splatností nebo důvody používání CAT nástrojů.)

Děkuji všem překladatelům, kteří se průzkumu zúčastnili, a všem jednotlivcům, kteří pomohli se šířením dotazníku.